

Februari 2015

SNS ANALYS

nr25

Ungdomsarbetslösheten går inte att pensionera bort

UNGDOMSARBETSLÖSHETEN är hög i Sverige. Effektiva åtgärder för att minska den förutsätter en grundlig analys av såväl problem som förslag på lösningar. I denna skrift analyseras om det är möjligt att minska ungdomsarbetslösheten genom ökade pensionsavgångar.

I skriften diskuteras också hur man bör analysera den svenska ungdomsarbetslösheten för att komma fram till var de verkliga problemen ligger och hur man kan lösa dem.

ARBETSMARKNADEN ANPASSAR SIG TILL

ARBETSUTBUDET. Det finns inte något tydligt samband mellan hur många äldre som finns på arbetsmarknaden och hur lätt det är för ungdomar att få jobb. Ett ökat antal pensionsavgångar skulle troligen inte lösa problemen med en hög ungdomsarbetslöshet. Och en höjd pensionsålder skulle inte försämra ungdomars möjligheter att ta sig in på arbetsmarknaden.

FLER JOBB SKAPAS NÄR ARBETSKRAFTEN ÄR STÖRRE.

Det kan bland annat bero på att arbetsgivare blir mer benägna att skapa arbetstillfällen och rekrytera när det är fler som söker arbete. Dels därför att det är lättare att hitta lämpliga kandidater när det finns fler att välja mellan, dels därför att många sökande innebär att lönerna kan hållas nere.

BRISTFÄLLIG UTBILDNING DET STORA

PROBLEMET. Problemen med ungdomsarbetslösheten är i hög grad koncentrerade till de unga som inte har fullständiga gymnasiebetyg. Därför behövs en grundskola som ser till att alla elever går ut med betyg som ger tillträde till gymnasiet. Och det behövs en fungerande gymnasial yrkesutbildning med större kontaktytor mot arbetslivet.

FÖRFATTARE

Anders Forslund är professor i nationalekonomi vid Uppsala universitet och verksam som forskare och biträdande chef vid Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU).
E-post: anders.forslund@ifau.uu.se

SNS ANALYS En stor del av den forskning som bedrivs är vid sin publicering anpassad för vetenskapliga tidskrifter. Artiklarna är ofta teoretiska och inomvetenskapligt specialiserade. Det finns emellertid mycket forskning, framför allt empirisk och policyrelevant sådan, som är intressant för en bredare krets. Målet med SNS Analys är att göra denna forskning tillgänglig för beslutsfattare i politik, näringsliv och offentlig förvaltning och bidra till att forskningen når ut i medierna. Finansiellt bidrag har erhållits från Jan Wallanders och Tom Hedelius Stiftelse. Författarna svarar helt och hållet för analys, slutsatser och förslag.

År 2013 var 23,5 procent av svenska ungdomar i arbetskraften mellan 15 och 24 år arbetslösa.

År 2013 var 23,5 procent av svenska ungdomar i arbetskraften mellan 15 och 24 år arbetslösa (se figur 1). Detta är högt både i jämförelse med hur det varit tidigare och i relation till äldres arbetslöshet i Sverige. Det är också högt om man jämför med andra länder.

För att minska ungdomsarbetslösheten behövs mer kunskap om arbetslösheten bland unga. Varför är så många unga arbetslösa just i Sverige? Genom att analysera orsakerna till arbetslösheten kan vi få ledtrådar om vilka insatser som kan förväntas vara effektiva. Vi kan också lära oss vilken sorts åtgärder som sannolikt ger mindre effekt.

Denna skrift kommer huvudsakligen att analysera ett förslag som då och då förekommer i samhällsdebatten: förslaget att ”pensionera bort ungdomsarbetslösheten”.¹ I den pågående diskussionen om hur fler ska förmås arbeta högre upp i åldrarna uttrycks ibland också oro för att fler äldre i arbetslivet skulle göra det ännu svårare för unga att få jobb.

Denna oro är med hög sannolikhet obefo-

gad. Fler äldre på arbetsmarknaden försvårar inte ungdomars inträde på arbetsmarknaden. Detta är arbetsmarknadsekonomer så gott som eniga om. Det finns inte något tydligt samband mellan antalet äldre på arbetsmarknaden och svårigheten för ungdomar att få jobb. Med andra ord går det inte heller att pensionera bort ungdomsarbetslösheten.

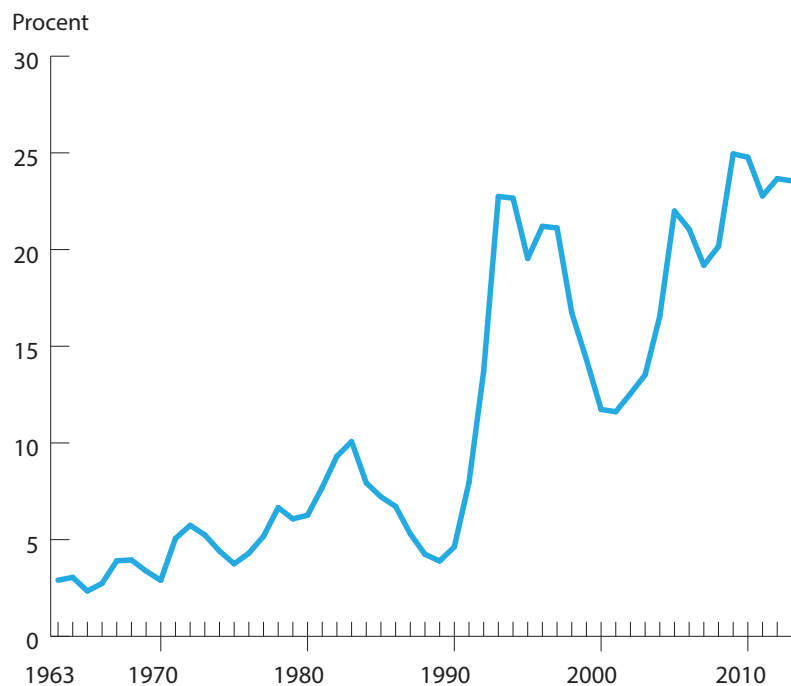
I första delen av rapporten visar jag att denna slutsats har forskningsstöd. Därefter för jag en kortfattad diskussion om hur man kan analysera den svenska ungdomsarbetslösheten för att därigenom kunna lägga grunden till åtgärder som gör det lättare för unga att etablera sig på arbetsmarknaden.

Mängden arbete är inte fast

När en äldre person går i pension borde väl ett arbetstillfälle frigöras som en yngre person utan arbete kan ta? Det är detta antagande som används som argument för att äldre borde lämna plats för yngre på arbetsmarknaden.

Argumentet bygger på att det skulle finnas en fast, oföränderlig mängd arbetsuppgifter. Mycket talar för att detta inte stämmer. Historiskt sett har det visat sig att mängden

¹ Skriften bygger huvudsakligen på en essä skriven för pensionsåldersutredningen *Kan man pensionera bort ungdomsarbetslösheten? – en forskningsöversikt* (Forslund och Nordström Skans, 2013)

Figur 1: Ungdomsarbetslöshet (15–24 år) i Sverige 1963–2013. Källa: OECD.

The lump of labour fallacy

Termen *the lump of labour fallacy* uttrycker kritik mot uppfattningen att det finns en fast mängd arbetsuppgifter som måste utföras i ett samhälle. Denna uppfattning har tidvis motiverat förslag om att arbetstidsförkorta bort arbetslösheten och även under vissa perioder skapat en utbredd oro för att teknisk utveckling kommer att leda till massarbetslöshet genom att minska den mängd arbete som behövs. Eftersom de flesta arbetsmarknadsekonomer inte delar synen att mängden arbete är fast, är de också skeptiska såväl till uppfattningen att det går att pensionera bort ungdomsarbetslösheten, som till påståendet om att det på ett enkelt sätt går att arbetstidsförkorta bort arbetslösheten. Man delar inte heller, i allmänhet, uppfattningen att teknisk utveckling med nödvändighet skapar massarbetslöshet. Termen *lump of labour fallacy* introducerades för mer än hundra år sedan av David Schloss (1891).

Ett ökat antal pensionsavgångar skulle troligen inte lösa problemet med en hög ungdomsarbetslöshet.

arbete tvärtom beror på hur stor arbetskraften är, det vill säga på hur många i befolkningen som kan och vill arbeta. Det finns ett antal empiriska exempel som visar att när arbetskraften av olika skäl har utökats så har även mängden arbetstillfällen ökat i ungefär samma utsträckning. Nedan presenteras och diskuteras erfarenheter av dessa exempel.

Den sammantagna poängen är att arbetsmarknaden i stor utsträckning anpassar sig efter förändringar i arbetskraftens storlek. Det finns alltså inte en fast mängd arbete. Se faktarutan ovan om det som brukar kallas villfarelsen om en fast mängd arbete, eller på engelska *the lump of labour fallacy*.

Ett ökat antal pensionsavgångar skulle därför troligen inte lösa problemen med en hög ungdomsarbetslöshet. Och en höjd pensionsålder skulle inte försämra ungdomars möjligheter att ta sig in på arbetsmarknaden.

Hur påverkas arbetsmarknaden när arbetskraften blir större?

På ett plan är det uppenbart att mängden arbetstillfällen är relaterad till arbetskraftens storlek. Länder med en större befolkning har även en större arbetskraft och fler sysselsatta. Relationen är också tydlig över tiden sett. När befolkningen växer så växer också arbetskraften och antalet sysselsatta.

Däremot är *arbetslösheten*, som andel av arbetskraften, inte relaterad till arbetskraf-

tens storlek. Under de senaste hundra åren har arbetslösheten varierat betydligt i Sverige (se figur 2). Men den har varken ökat eller sjunkit på ett systematiskt sätt. Detta trots att befolkningens, och arbetskraftens, storlek har ökat betydligt under samma tid. År 1911 var befolkningen 5,6 miljoner, 1991 8,6 miljoner och 2013 9,6 miljoner. Andra länder uppvisar samma mönster.²

Tolkningen är alltså att det finns ett fundamentalt samband mellan befolkningens och arbetskraftens storlek och den mängd arbete som utförs. Däremot saknas ett motsvarande samband mellan befolkningens storlek och arbetslöshetens relativa omfattning. Redan denna enkla observation tyder på att det inte finns en given mängd arbeten att dela på.

Arbetskraftens storlek påverkar sysselsättningen

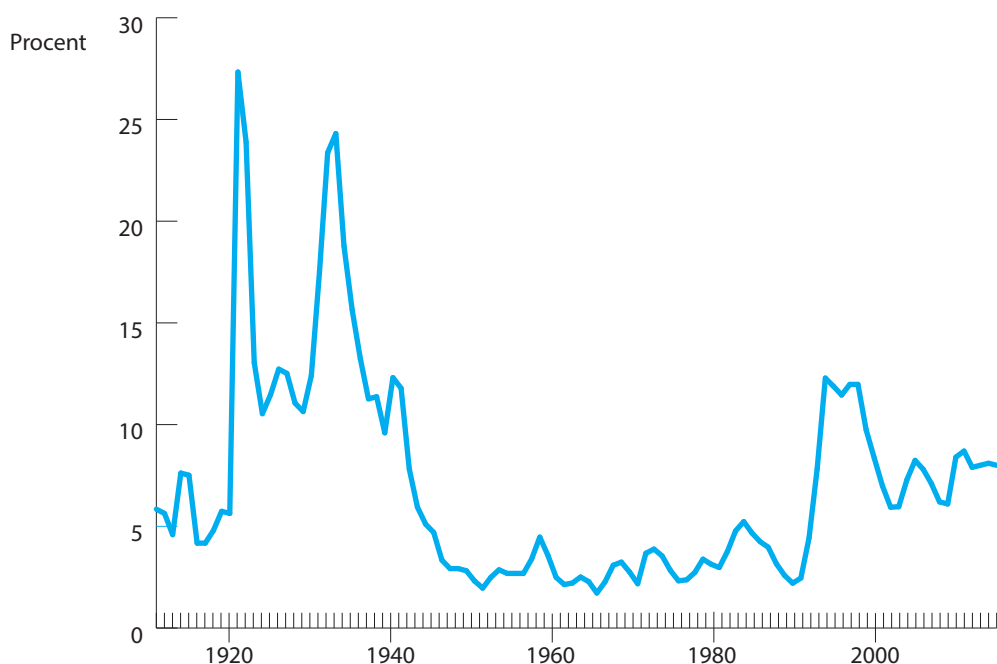
Självklart kan det finnas många förklaringar till ovan nämnda mönster. En möjlig sådan är att efterfrågan på arbetskraft styrs av hela befolkningens storlek. Enligt denna förklaring skulle sysselsättningens omfattning påverkas av befolkningsstorleken snarare än av arbetskraftens storlek, det vill säga hur många som kan och vill arbeta. Men, som visas nedan, är det troligare att det är arbetskraftens storlek, det vill säga arbetsutbudet, som är den avgörande faktorn.

I Långtidsutredningen från 2011 undersöktes relationen mellan förändringar i arbets-

² Se till exempel Layard med flera (1990).

Från 1970-talet till slutet av 1980-talet skedde en dramatisk ökning av andelen förvärvsarbetande kvinnor.

Figur 2: Arbetslöshet i Sverige 1911–2014. Källa: Forslund & Nordström Skans (2007) och egna bearbetningar av statistik från SCB:s Arbetskraftsundersökningar.

kraftens storlek (i procent av befolkningen i arbetsför ålder) och mängden sysselsatta personer (också i procent). Analysen baserades på data från ett antal OECD-länder från 1960 och framåt. Resultaten visade att sysselsättningen ökar med nästan exakt en procent om arbetskraften ökar med en procent. Detta är oberoende av om man studerar ett brett urval av OECD-länderna eller fokuserar på data från våra grannländer. Som en kontrast framgår också att förändringar i antalet personer i befolkningen utanför arbetsför ålder inte påverkar sysselsättningen alls. Denna analys visar alltså att det inte är förändringar i befolkningens storlek utan i arbetsutbudet som påverkar sysselsättningens omfattning.³

Arbetslösheten steg inte när fler kvinnor började jobba

Från 1970-talet till slutet av 1980-talet skedde en dramatisk ökning av andelen förvärvsarbetande kvinnor. Det är den största och snabbaste förändringen av den svenska arbetskraftens storlek som inträffat under de senaste 50 åren. Under perioden steg det kvinnliga arbetskrafts-

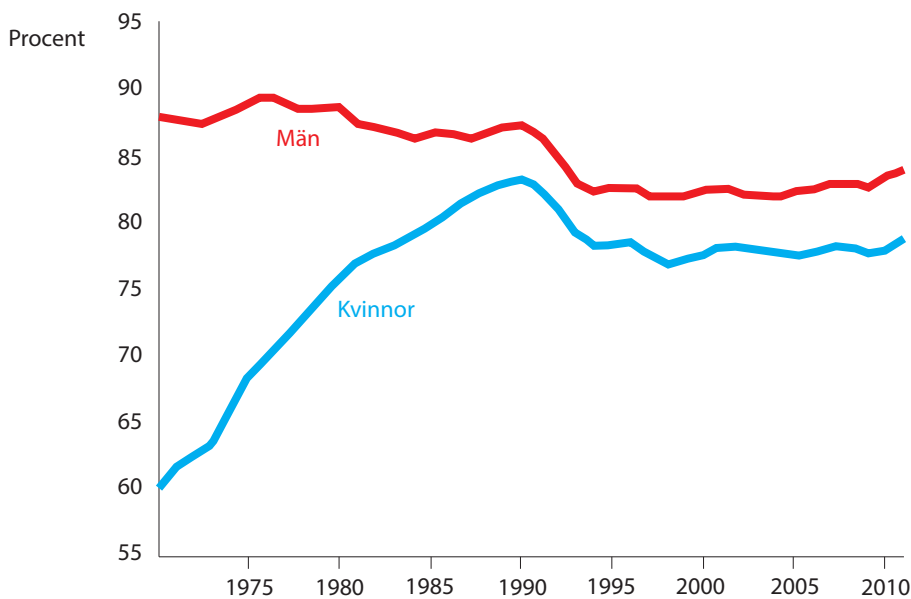
deltagandet från 60 procent till närmare 85 procent (se figur 3). Trots denna mycket kraftiga expansion av arbetskraftens storlek (som andel av befolkningen) ökade inte arbetslösheten bland övriga grupper (se figur 2). Antalet arbetstillfällen tycks med andra ord ha anpassat sig till det ökade arbetsutbudet.

Invandring tycks inte påverka inföddas arbetsmarknadsutfall

En annan källa till snabba förändringar i arbetsutbudet är invandring. Det finns en omfattande vetenskaplig litteratur där man har undersökt hur infödda påverkas av stora inflöden av utlandsfödda. Här ges några exempel vars sammantagna slutsats är att de inföddas arbetsmarknadsutfall (det vill säga löner, arbetslöshet och sysselsättning) inte påverkas i någon större utsträckning när arbetskraften ökar genom invandring.

I augusti 1980 tilläts kubanska medborgare att fritt lämna Kuba med destination USA från hamnen i Mariel. I september samma år hade omkring 125 000 kubaner företagit denna resa.

³ Långtidsutredningen 2011.

Figur 3: Arbetskraftsdeltagande bland män och kvinnor (%), 1970–2011. Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningar. Bearbetning av Bertil Holmlund.

Sovjetunionens fall år 1989 utlöste en stor våg av utvandring till Israel. Det innebar att Israels befolkning ökade med 12 procent fram till mitten av 1990-talet. Det gav inga påtagliga effekter på inkomster och sysselsättning för de som redan bodde i landet.

En konsekvens av detta blev att Miamis arbetskraft plötsligt hade ökat med omkring sju procent. Enligt en studie av denna händelse fick detta massiva inflöde av arbetskraft praktiskt taget inga effekter på Miamibornas arbetslöshet och löner.⁴

På liknande sätt utlöste Sovjetunionens fall år 1989 en stor våg av utvandring till Israel. Det innebar att Israels befolkning ökade med 12 procent fram till mitten av 1990-talet. Det gav inga påtagliga effekter på inkomster och sysselsättning för de som redan bodde i landet.⁵

Inte heller studier som gjorts av återinvandring till Portugal från tidigare kolonier,⁶ invandring till Tyskland⁷ och invandring till EU⁸ finner några stora effekter av invandring på inföddas arbetsmarknadsutfall.

Sysselsättningen ökade trots finanskrisen

För den som vill veta om ett ökat arbetsutbud leder till ökad sysselsättning eller inte är den senaste finanskrisen, som bröt ut år 2008, en intressant period att studera. Krisen och den påföljande lågkonjunkturen medförde att efterfrågan på arbetskraft sjönk kraftigt i Sverige, precis som i de flesta länder i vår omvärld. Arbetslösheten steg till en betydligt högre nivå än den legat på tidigare. Stora delar av dessa problem kvarstår fortfarande år 2015.

I Sverige sammanföll raset i efterfrågan på arbetskraft med ett ökat arbetsutbud, i huvudsak på grund av demografiska förändringar, som berodde dels på att ålderssammansättningen bland infödda ändrades, dels på invandring. Det intressanta är att sysselsättningen under perioden ökade, 40 000 fler personer var sysselsatta år 2009 än år 2006 (se figur 4). Givet att företagens förutsättningar försämrades drastiskt under samma tid, är det svårt att se några andra förklaringar än att det ökade arbetsutbudet i sig ledde till att fler jobb skapades, trots den besvärliga marknadssituationen.

4 Card (1990).

5 Friedberg (2001).

6 Carrington och de Lima (1996).

7 Pischke och Velling (1997).

8 Angrist och Kugler (2003).

Om något tyder resultaten från den amerikanska studien på att äldres sysselsättning kan ha en positiv inverkan på ungas sysselsättningsmöjligheter.

Äldres sysselsättning påverkar inte ungdomars sysselsättning lokalt

Ett någorlunda direkt sätt att studera relationen mellan arbetskraftens sammansättning och ungdomarnas situation på arbetsmarknaden är att analysera hur regionala förändringar i åldersstrukturen påverkar arbetslösheten på regional nivå. En sådan analys av svenska lokala arbetsmarknader visar för det första att ungdomar verkar gynnas av att tillhöra en stor kohort (det vill säga att många andra är födda samma år som man själv) när det gäller möjligheten ett arbete.⁹ För det andra tycks det inte finnas något betydande samband mellan andelen ungdomar som är arbetslösa eller sysselsatta och andelen av befolkningen som är i pensionsåldern.

Forskning från USA kommer fram till liknande resultat. Om något tyder resultaten från den amerikanska studien på att äldres sysselsättning kan ha en positiv inverkan på ungas sysselsättningsmöjligheter.¹⁰

9 Nordström Skans (2005).

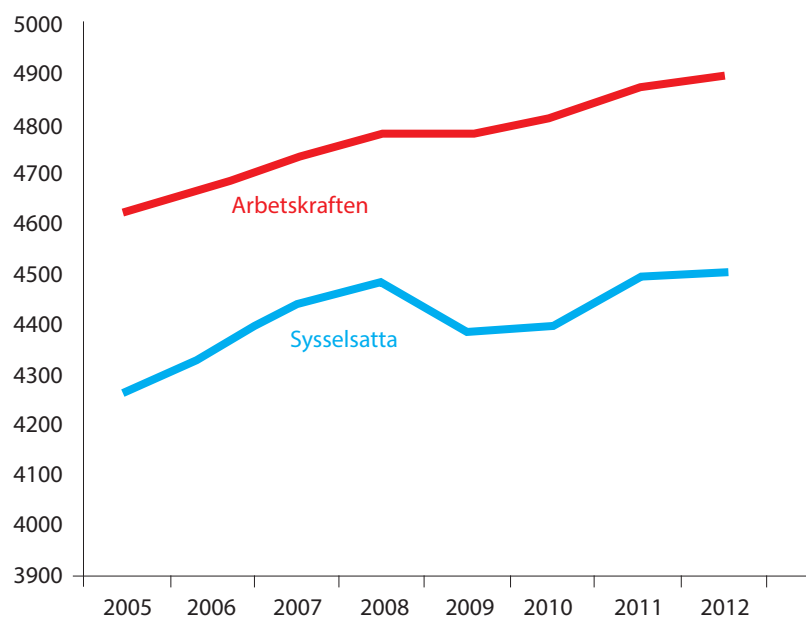
10 Munnell och Wu (2012).

Fler jobb skapas när arbetskraften är större

Hur kommer det sig då att antalet arbetstillfällen huvudsakligen beror på arbetskraftens storlek? Vilka är de bakomliggande faktorerna? Detta råder det mindre enighet om bland ekonomer än när det gäller slutsatsen att fler äldre på arbetsmarknaden inte försvårar ungas inträde. Under de senaste tre decennierna har forskarnas teoribildning i huvudsak fokuserat på tre olika typer av förklaringar:

1. fackföreningarnas roll
2. företagens lönesättningsstrategier
3. sökfriktioner, det vill säga de svårigheter som arbetsgivare och arbetssökande har när det gäller att på förhand bedöma hur lämplig en viss sökande är för ett visst arbete.

Dessa förklaringsmodeller utgår från att arbetsgivare anställer så länge det lönar sig, och att det lönar sig mer att anställa om det finns ett större utbud av arbetskraft. Då är det nämligen möjligt att anställa utan att man behöver betala en högre lön. Den viktigaste, men inte den enda

Figur 4: Antal personer i arbetskraften och antalet sysselsatta 2005–2012, tusentals. Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningar.

skillnaden mellan förklaringarna är på vilket sätt ett större arbetsutbud håller lönerna nere.

Under de senaste åren har forskningen i stor utsträckning varit fokuserad på den tredje förklaringen, sökfriktionernas betydelse, för hur arbetsmarknaden fungerar. Vid sidan av lönebildningsaspekten har ekonomer också lyft fram att arbetsgivarnas vilja att skapa arbetstillfällen och rekrytera personal beror på deras förväntningar om hur lätt det är att hitta en lämplig person att anställa. Eftersom det rimligen är lättare att hitta en lämplig kandidat om det finns fler personer i arbetskraften, fler som söker ett arbete, och eftersom lönen blir lägre om många söker arbete, blir det lönsamt att skapa fler jobb; det skapas fler arbetstillfällen om arbetskraften är större.

På motsvarande sätt riskerar ett minskat arbetsutbud, alltså färre personer som vill och kan arbeta, att göra det svårare för arbetsgivarna att hitta rätt arbetskraft till en oförändrad lönenivå. Det i sin tur minskar företagets vilja att skapa arbetstillfällen i takt med att arbetskraftens storlek minskar.

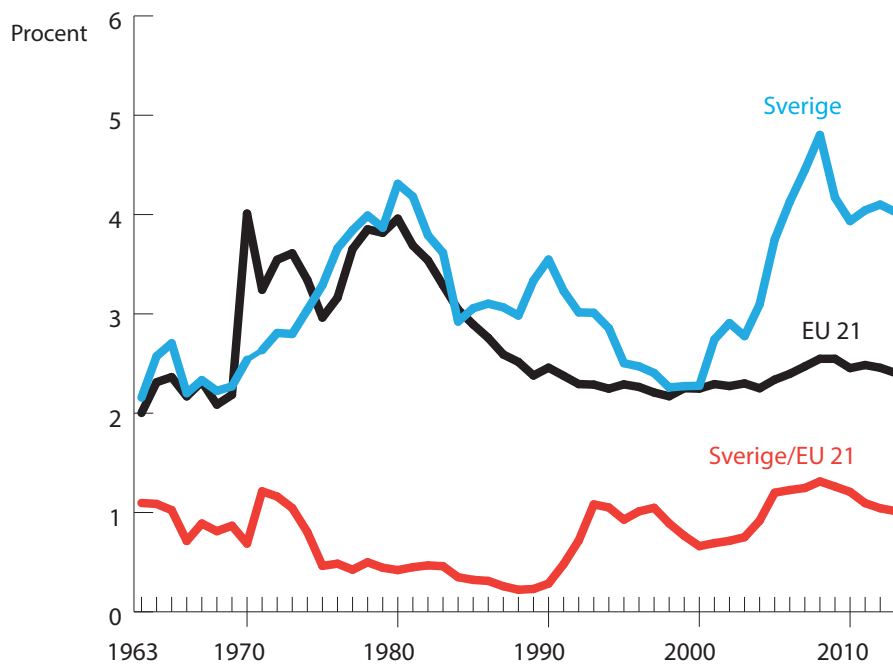
Varför är ungdomsarbetslösheten så hög?

Som nämdes i början är ungdomsarbetslösheten i Sverige hög både i ett internationellt och historiskt perspektiv, samt om man jämför med andra grupper på den svenska arbetsmarknaden (se figur 5).

Problem att mäta och att tolka statistik

Vad beror då den höga uppmätta ungdomsarbetslösheten på? Till att börja med finns vissa mätproblem när det gäller arbetslöshetsstatistiken. Från 2005 räknas man som arbetslös om man söker och har fått arbete om arbetet börjar inom tre månader; tidigare var denna period en månad. Det gör det svårt att göra jämförelser bakåt i tiden. Dessutom infördes en ny definition från och med 2007 som inkluderar heltidsstudier som söker arbete. Detta är inte ett problem i sig då det är ILO:s definition. Den är i samklang med resten av Europa och det finns data även för Sverige bakåt i tiden om man vill göra jämförelser. Men förändringen från 2005 i kombination med förändringen från 2007

Under de senaste åren har forskningen i stor utsträckning varit fokuserad på sökfriktionernas betydelse för hur arbetsmarknaden fungerar.

Figur 5: Svensk ungdomsarbetslöshet 1963–2013; några jämförelser. Källa: OECD.

Not: Diagrammet visar förhållandet mellan ungdomsarbetslösheten (15–24 år) och arbetslösheten bland äldre (25–64 år) i Sverige (blå linje) och EU21 (svart linje) samt förhållandet mellan ungdomsarbetslösheten i Sverige och EU21 (röd linje).

Det verkar som att länder som har teoretiska yrkesutbildningar med svag anknytning till arbetsmarknaden, vilket är fallet i Sverige, har svårare med övergången från utbildning till jobb.

innebär att studenter som sökt och fått feriejobb definieras som arbetslösa. Detta trots att heltidsstuderande arbetsökande huvudsakligen uppfattar sig själva som studerande.¹¹ Problemet är att vi inte vet exakt hur stor denna grupp är jämfört med tidigare.

Utbildningssystemen påverkar statistiken

En annan aspekt som är viktig att ta upp är att siffran för ungdomsarbetslöshet inte är en perfekt indikator för sociala problem bland unga. Vid jämförelser med andra länder är det viktigt att ta hänsyn till att utbildningssystemen skiljer sig åt. Länder lägger upp sina gymnasiala yrkesutbildningar på olika sätt. Vissa länder, exempelvis Tyskland, Österrike och Danmark – som har lärlingssystem – har också en låg uppmätt ungdomsarbetslöshet. När man går ett lärlingsprogram är man sysselsatt. Man räknas alltså inte in bland de arbetslösa, utan dyker upp i nämnaren i den kvot som beräknar arbetslöshetsgraden. Men det säger väldigt lite om hur arbetsmarknaden fungerar för unga i dessa länder.

Höga lägstalöner och teoretiska yrkesutbildningar

Ett strikt anställningsskydd gynnar dem som har anställning, och missgynnar därmed dem som inte har ett arbete, varav många är ungdomar. Men det finns mycket lite som tyder på att anställningsskyddet i Sverige i praktiken är starkare än i andra länder. Det gör att det är svårt att förklara den relativt höga svenska ungdomsarbetslösheten utifrån ett strikt anställningsskydd.

En annan skillnad som möjligen kan spela roll är det sätt som vi i Sverige har valt att sätta lägstalöner. Lägstalöner sätts genom kollektivavtal. Kollektivavtalen sätts specifikt för olika branscher och det finns i dag 600–700 sådana avtal. Avtalen innebär ett mindre avstånd mellan lägstalön och medianlön i Sverige än i länder med en enda lagstadgad minimilön.

Det finns tecken på att när lägstalöner närmar sig medianlönen i en bransch så får det negativ påverkan på ungdomsarbetslösheten. Hur stora dessa effekter är vet vi dock relativt lite om.

Slutligen verkar det som om länder som har teoretiska yrkesutbildningar med svag anknytning till arbetslivet, vilket är fallet i Sverige, har svårare med övergången från utbildning till jobb.

Unga med bristfällig utbildning är en problemgrupp

De flesta äldre finns redan på arbetsmarknaden, medan alla ungdomar står utanför och ska in. Anställningsskyddet gör det dessutom lättare att behålla ett jobb om man redan har ett. Därför blir ungdomar oftare arbetslösa än de äldre.

Unga i Sverige tenderar att vara arbetslösa ofta, men under korta perioder – både i jämförelse med äldre och i jämförelse med andra länder. Därför är det inte uppenbart att de höga arbetslöshetstalen bland unga också signalerar allvarliga sociala problem. Det finns förvisso grupper av ungdomar som har långvariga arbetsmarknadsproblem, men det är betydligt färre unga än äldre som är långtidsarbetslösa. Det är också viktigt att konstatera att gruppen ”unga arbetslösa” är en väldigt heterogen grupp. De allra flesta ungdomarna klarar övergången från skola till arbetsliv bra. För en mindre grupp är emellertid övergången mer problematisk. Fokus borde riktas mot denna grupp och inte mot alla arbetslösa ungdomar.

Problemen är i stor utsträckning koncentrerade till den grupp som inte har fullständiga gymnasiebetyg. Det är alltså inte ett arbetsmarknadsproblem att vara ung, utan att ha en bristfällig utbildning. Med andra ord handlar det inte om ”en förlorad generation” utan om att en del av generationen har lämnats därhän av skolan. Ligger ansvaret då snarare på utbildningspolitiken än på arbetsmarknadspolitiken när det gäller ungdomsarbetslösheten? Svaret är att det behövs en förnuftig arbetsmarknadspolitik, men framför allt en grundskola som ser till att alla elever går ut med betyg som ger tillträde till gymnasieskolan. Dessutom behövs

¹¹ SCB (2009).

en fungerande gymnasial yrkesutbildning med större kontaktytor, exempelvis i form av mer arbetsplatsförlagd utbildning, mot arbetslivet.

Referenser

- Angrist, Joshua D. och Adriana D. Kugler (2003), "Protective or counter-productive? European labor market institutions and the effect of immigrants on EU natives", *Economic Journal* 113, F302–F331.
- Card, David (1990), "The impact of the Mariel Boatlift on the Miami labor market", *Industrial and Labor Relations Review* 43, s. 245–257.
- Carrington, William J. och Pedro de Lima (1996), "The impact of 1970s repatriates from Africa on the Portuguese labor market", *Industrial and Labor Relations Review* 49, s. 330–347.
- Forslund, Anders och Oskar Nordström Skans (2007), "Hur fungerar arbetsmarknaden – och vad kan arbetsmarknadspolitiken bidra med?", URA 2007:2, Arbetsförmedlingen, Stockholm.
- Forslund, Anders och Oskar Nordström Skans (2013), Kan man pensionera bort ungdomsarbetslösheten? – en forskningsöversikt. Essä till Pensionsåldersutredningen.
- Friedberg, Rachel (2001), "The impact of mass migration on the Israeli labor market", *Quarterly Journal of Economics* 116, s. 1373–1408.
- Layard, Richard, Stephen Nickell och Richard Jackman (1991), *Unemployment. Macroeconomic performance and the labour market*, Oxford University Press.
- Långtidsutredningen 2011 (2011), *Långtidsutredningen 2011: huvudbetänkande*. Stockholm: Offentliga förlaget.
- Munnell, Alicia H. och April Yanyuan Wu (2012), "Will delayed retirement by the baby boomers lead to higher unemployment among younger workers?", Working Paper 2012–22, Center for Retirement Research at Boston College.
- Nordström Skans, Oskar (2005), "Age Effects in Swedish local labour markets", *Economics Letters* 86, s. 419–426.
- Pischke, Jörn-Steffen och Johannes Velling (1997), "Employment effects of immigration to Germany: An analysis based on local labor markets", *Review of Economics and Statistics* 79, s. 594–604.
- SCB (2009), Statistiska meddelande AM 11 SM 0902.
- Schloss, David F (1891), "Why Working-Men Dislike Piece-Work", *The Economic Review* 1, s. 312–326.